

ЛІТЕРАТУРА

1. Гак В. Г. Сопоставительная лексикология. (На материале французского языка). М., «Международные отношения», 1977.
2. Попович М.М. Детермінованість/недетермінованість іменника у мовленні (на матеріалі французької мови). — Чернівці: Рута, 2001.
3. Ткаченко О.О. Французька мова на межі тисячоліть // Мовознавство. — 2002. — N 1. — С. 55-59.
4. Чередниченко О.І., Коваль Я.Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова: підручник. – К.: Либідь, 1995.
5. Glatigny M.. A propos du vocabulaire des couleurs dans «La Semaine Sainte» de L.Aragon. «Le Franzais Moderne», janvier, 1963, № 1.

Гуменна І.

Науковий керівник – доц. Лисійчук Т.П.

ФОРМИ І ВИДИ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ В 4 КЛАСІ

У процесі глобалізації та інтеграції країн, що розпочався у кінці 20 століття, виникла потреба у докорінному реформуванні усіх соціальних інститутів суспільства відповідно до сучасних тенденцій розвитку. Першочерговим стало питання оновлення системи освіти, оскільки саме вона є основою для розвитку інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації. Для активної взаємодії та обміну досвідом між представниками країн потрібен був універсальний засіб спілкування. Одним з таких засобів стала англійська мова.

Для України, що також проходить період інтеграції у міжнародну спільноту, актуальним питанням реформування освіти стало розширення змісту вивчення англійської мови у школах, особливо на його початковому етапі. Важлива роль у вихованні учнів, поглибленні їхніх знань про країну, мову якої вивчається, розвитку творчих здібностей та формуванні соціокультурної компетенції належить спеціально організованій виховній роботі у післяурочний час. Таку роботу називають позакласною та позашкільною.

У свій час питанням особливостей позакласної роботи з іноземних мов займалися такі вітчизняні та зарубіжні методисти як Н. І. Гез, М. В. Ляховицький, О. О. Мироліубов, С. К. Фоломкина, С. П. Шатілов, Т. М. Калечиць, З. О. Кейліна, Р. J. Georgeoff, S. Cocroft, M. V. O'Shea та ін. Аналіз сучасної методичної літератури та вивчення стану позакласної виховної роботи з іноземної мови свідчить про те, що форми позакласної роботи потребують значного удосконалення, особливо у початковій школі. У сучасних дослідженнях О. Б. Бігич, Н. Ю. Кузовлевої, В. І. Шепелевої, Г. І. Мокроусової, С. В. Роман, Л. З. Якушиної, А. М. Щукіна та Л. В. Калініної теоретично обґрунтовуються і практично розробляються лише окремі форми організації позакласної роботи з іноземної мови. Тому виникла необхідність систематизувати наявний загальнодидактичний і методичний досвід для розробки комбінованої форми позакласної роботи, що є **метою** нашого дослідження.

Для досягнення поставленої мети, необхідно вирішити наступні **завдання**: проаналізувати досвід вітчизняних та зарубіжних методистів, розглянути класифікацію форм і видів позакласної роботи з іноземних мов згідно з відповідними критеріями та запропонувати методику проведення позакласної роботи для молодших класів. Перейдемо до аналізу окреслених питань.

Позакласна робота в школі – це складова частина навчально-виховної роботи. Позакласну роботу з іноземної мови (ІМ) визначають як систему неоднорідних за змістом, призначенням та методикою проведення освітньо-виховних заходів, що виходять за межі обов'язкових навчальних програм [2, с. 279]. Позакласна робота, як і весь навчальний процес, має загальноосвітнє, виховне і розвиваюче значення; сприяє розширенню знань з іноземної мови (ІМ), формуванню соціокультурної компетенції, допомагає подолати труднощі мовного бар'єру, удосконалити та закріпити навички та знання, набуті під час уроків, розвиває творчий потенціал, підвищує мотивацію до вивчення мови та культури іншої країни у молодших школярів.

Таким чином, позакласну роботу доцільно використовувати у межах освітньо - виховної діяльності при навчанні іноземної мови, починаючи з молодшої школи. Сучасна методика викладання іноземних мов характеризується особливою складністю питань щодо проведення позакласної роботи, центральне місце серед яких, без сумніву, посідає питання класифікації форм позакласної роботи та співвідношення їх з видами позакласної роботи.

Форми позакласної роботи з іноземної мови доцільно розглядати разом з видами позакласної роботи. Існує кілька підходів та критеріїв щодо класифікації форм позакласної роботи з іноземної мови. Традиційним підходом є класифікація за критерієм кількості учасників. За ним розрізняють індивідуальні, групові та масові форми позакласної роботи [3, с. 368]. Проте В. І. Шепелева розподіляє ці форми за іншим критерієм – організаційно - структурними ознаками, – за якими відносить групові форми до організаційно - структурних форм, а індивідуальні та масові – до неструктурних [2, с. 282]. Розглянемо кожен з них більш детально.

Індивідуальна позакласна робота проводиться з окремими учнями і дозволяє їм проявити творчу індивідуальність та ініціативу [3, с. 370]. Учні можуть готувати розповіді або повідомлення про країну, мова якої вивчається, про свята та події, відомих людей, розучувати вірші, пісні, уривки з художніх творів іноземною мовою та виготовляти альбоми [2, с. 282].

Групова форма позакласної роботи повинна бути чітко організована та спланована з відносно постійним складом учнів, об'єднаних спільними інтересами. Цій формі відповідають різні види гуртків : розмовні, вокальні, драматичні, гуртки перекладачів, країнознавчі, позакласного читання та хорові [3, с. 369]. Методисти Н. І. Гез, М. В. Ляховицький та О. О. Миролубов надають цій формі позакласної роботи винятково важливого значення, тому що саме вона дозволяє учням молодшого шкільного віку закріплювати та поглиблювати набуті навички та вміння. До сказаного слід додати, що А. М. Щукін також наголошує на пріоритетності цієї форми, оскільки вона найкраще дозволяє підтримувати інтерес учнів, що працюють у невеликих групах [4, с. 292].

Масові форми позакласної роботи не мають чіткої організаційної структури та залежать від цілі, теми та умов їх проведення. Деякі методисти розрізняють ще епізодичні / періодичні та постійні форми у межах масових форм позакласної роботи. Відповідно, до епізодичних відносять тематичні / літературні вечори, зустрічі з відомими людьми, іноземними делегаціями, волонтерами, творчі звіти гуртків, конкурси, олімпіади, КВК, фестивалі, карнавали, тощо. До постійних масових форм Н. І. Гез та М. В. Ляховицький відносять тижні англійської мови [3, с. 368]. Інші ж методисти виділяють їх як окрему форму позакласної роботи [2, с. 283]. Тиждень іноземної мови проводять у певний період навчального року за попередньо складеною програмою, яка визначає мету, зміст і форму кожного з його компонентів. Види та теми заходів у рамках тижня іноземної мови повинні бути цікавими, пізнавальними, доступними, пов'язаними з навчальним матеріалом і відповідати віковим особливостям учнів, рівню їх мовної підготовки. Таким чином, ця форма позакласного заходу може містити такі види роботи як серії радіопередач, вечори казок, краєзнавчі конкурси, літературно - музичні вечори та ін. [3, с. 369].

Згідно з результатами дослідження інших вчених, що беруть за основу критерій змісту, можна виділити такі форми позакласної роботи з ІМ як змагальні, заходи масової інформації, культурно-масові та політично - масові. Кожна група зазначених форм передбачає, відповідно, конкретні види заходів. Заходи змагального характеру включають конкурси, ігри, олімпіади, вікторини; заходи масової інформації – виготовлення стінгазет, оголошень, бюлетенів, уських журналів, виставок, тощо. Заходи культурно - масового характеру передбачають вечори - свята, присвячені народним традиціям рідної країни або країни, мова якої вивчається; вечори - портрети, присвячені життю та діяльності відомих людей; вечори - зустрічі з цікавими людьми; вечори - хроніки у зв'язку з визначними подіями. Заходи політично - масового характеру передбачають проведення форумів, фестивалів, прес - конференцій, ярмарок солідарності, телемостів та ін. [2, с. 282].

Методисти Т. М. Калечіц та З. О. Кейлина пропонують інший термін для позначення таких форм позакласної роботи – об'єднуючі форми позакласної роботи. До них належать дитячі та юнацькі клуби за інтересами, шкільні музеї, бібліотечки, кіностудії та КВК [5].

Наведений стислий огляд результатів методичних досліджень у викладанні іноземних мов дає можливість вважати, що при розгляді питання позакласної роботи у школі, методисти беруть за основу різні критерії для класифікації основних форм. У той же час має місце значна розбіжність у кількох класифікаціях щодо співвідношення видів позакласної діяльності та форм. Це дає підставу вважати, що деякі форми позакласної роботи включають у себе різні характеристики і тому можуть відноситися, наприклад, як до масових, так і до об'єднуючих форм. Оскільки масові форми роботи залучають найбільшу кількість учнів та містять найбільшу кількість видів та способів організації, то можна припустити, що у масових формах позакласної роботи можливі поєднання кількох видів, а також кількох форм такої роботи.

Що стосується молодших школярів, то позакласна робота стимулює їх до вивчення іноземної мови, дає можливість розвивати приховані здібності та використовувати резерви кожного з учнів окремо чи класу в цілому, враховувати їхні запити та вподобання. При застосуванні нестандартних та інноваційних форм проведення позакласної роботи з учнями початкових класів заповнюються їх інформаційні прогалини, поглиблюються набуті знання, збагачується пам'ять та розширюється світогляд [1, с. 52]. З огляду на вікові та психологічні характеристики учнів на початковому етапі навчання доцільно поєднувати індивідуальну, групову та масову позакласну роботу.

Проілюструємо це твердження на прикладі проведення позакласного заходу з англійської мови до дня Подяки у 4 класі. Це свято мало на меті ознайомити дітей з традиціями та святами країни, мову якої вони вивчають, організувати дозвілля та закріпити і удосконалити мовленнєві навички школярів. Ранок включав у себе кілька форм та видів позакласної роботи. Серед індивідуальних форм було застосовано читання віршів напам'ять та написання привітання, серед групових – колективне виготовлення подарунків батькам та з масових – конкурси, ігри, хорові співи, естафета та інсценізація про пілігримів.

Одним з видів позакласного заходу з англійської мови було зачитування віршів напам'ять. Схожими етапами підготовки до декламування віршів є етапи розучування пісень для хорового відтворення. Для цього вчитель підбирає вірші, римівки, пісні відповідно до вікових особливостей молодших школярів. Індивідуальна робота з віршем чи словами пісні включає наступні етапи: виконання завдань, спрямованих на активізацію мовленнєвого досвіду, перевірка розуміння відомих лексичних одиниць, пояснення та фонетичне опрацювання нових лексичних одиниць, навчання читання цілого вірша, перевірка детального розуміння вірша; наступною є найскладніша робота з віршем чи піснею – їх репродуктивне опрацювання. Вчителю слід опрацювати кожен звук вірша, його ритміко - інтонаційний малюнок та навчити відтворювати правильну інтонацію.

Під час написання вітальних листівок батькам значну увагу потрібно було приділити формуванню й удосконаленню вмінь починати, продовжувати та закінчувати листівку, об'єднуючи необхідні мовленнєві зразки у контекст. Оформлення листівок доцільно опрацьовувати з учнями на основі виконання рецептивних, репродуктивних і продуктивних вправ. На етапі підготовки вчитель повинен дібрати автентичні зразки написання листівок, для подальшого аналізу їх учнями, пояснити структуру й послідовність написання вітальної листівки, запропонувати мовленнєві кліше, які, зазвичай, вживаються у листівці, на етапі репродукції застосувати як вербальні, так і візуальні опори.

У груповій підготовці до виготовлення подарунків вчитель виступає у ролі порадики, даючи можливість учням проявити фантазію та власну ініціативу, – лише потрібно спрямувати їх, допомогти вибрати вид, форму подарунка та матеріалів. Колективне обговорення, розподіл обов'язків між собою, обмін ідеями та взаємодопомога допоможуть учням не тільки виконати завдання, а й навчитися співпрацювати у колективі та отримувати від цього задоволення.

Під час проведення конкурсів, естафет та ігор важливим було вміння вчителя правильно висловити та пояснити учням інструкцію до завдання та контролювати процес проведення самого заходу. Підготовка до інсценізації фестивалю індіанців та пілігримів також вимагала значних зусиль з боку учнів та дотримання послідовності при виконанні завдань: вибір ролей, індивідуальне опрацювання з кожним учнем слів (фонетичне, лексичне та граматичне), вправління у груповій взаємодії та виготовлення декорацій. Поєднання трьох основних форм позакласної роботи у проведенні свята до дня Подяки допомогло створити невимушену

атмосферу, ознайомити учнів з традиціями святкування цього свята у США, удосконалити мовленнєві навички та закріпити новий мовний матеріал.

Підводячи підсумки, можна сказати, що позакласна робота з іноземних мов повинна займати важливе місце в освітньо-виховному процесі у школі, оскільки вона сприяє поглибленню знань, розвитку інтересу до іноземної мови, формуванню комунікативної та соціокультурної компетенції учнів. Проведене дослідження свідчить про те, що питання позакласної роботи залишається відкритим у зв'язку з відсутністю уніфікованого підходу до класифікації форм і видів позакласної роботи з іноземної мови. Молодший шкільний вік – сприятливий період для впровадження позакласних заходів, особливо у поєднанні їх форм та видів, тому що учні позитивно налаштовані на сприймання іншомовного мовлення. Ігрові форми роботи, вивчення пісень та віршів, розігрування інсценівок сприяють глибшому ознайомленню з системою іноземної мови, її фонетичними, лексичними та граматичними зразками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Калініна Л.В. English After Classes: Метод. посіб. для позакл. роботи на початковому етапі загальноосвіт. шк. У 3х кн. Кн. 1 / Калініна Л.В., Самойлюкевич І.В., Березенська Л.І. – Харків : Веста: Видавництво "Ранок", 2003. – 192 с.
2. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. Авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.
3. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: Учебник / Н.И Гез, М.В.Ляховицкий, А.А Миролубов, С.К. Фоломкина, С.Ф. Шатилов. – М. : Высш школа, 1982. – 373с.
4. Щукин А.Н. Обучения иностранным языкам : Теория и практика: Учебное пособие для преподавателей и студентов.: 2-е изд., испр. и доп./ Анатолий Николаевич Щукин. – М. : Филоматис., 2006. – 480с.
5. Циганова Ю. Позакласна робота та розвиток соціальних якостей / Ю. Циганова // Відкритий урок. Розробки. Технології. Досвід. – 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журналу: http://osvita.ua/school/out_edu/2889.

Дзюбіна О.

Науковий керівник - доц. Задорожна І.П.

НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО АУДІЮВАННЯ УЧНІВ ВОСЬМОГО КЛАСУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Аудіювання є однією з найактуальніших тем у методиці навчання іноземних мов, оскільки без аудіювання неможливе мовне спілкування. Відповідно питання формування аудитивної компетенції перебуває у центрі уваги вчених. Зокрема, різні аспекти проблеми досліджували С.В. Гапонова, І.А. Круківська, І.П. Лисовець, Н.Н. Прусаков та ін. Однак, на сучасному етапі необхідні практичні розробки щодо навчання аудіювання учнів різного віку. Тому *мета* нашої статті – на основі аналізу методичної літератури уточнити типологію вправ для формування аудитивної компетенції, запропонувати комплекс вправ для навчання аудіювання учнів 8 класу.

Аудіювання — це розуміння сприйнятого на слух усного мовлення. З точки зору психофізіології аудіювання трактується як перцептивна розумова мнемічна діяльність. Перцептивна тому, що здійснюється сприйняття/ рецепція/ перцепція; розумова — бо пов'язана з основними розумовими операціями: аналізом, синтезом, індукцією, дедукцією, порівнянням, абстрагуванням, конкретизацією; мнемічна — тому, що відбувається виділення і засвоєння інформативних ознак мовних і мовленнєвих одиниць, реформування образу і впізнавання як результат зіставлення з еталоном, який зберігається в пам'яті. [1, с. 33].

Аудитивна компетенція є досить складною для оволодіння, оскільки процес аудіювання може супроводжуватися певними труднощами. Розглянемо їх детальніше.

І. *Суб'єктивні труднощі*, зумовлені індивідуально-віковими особливостями учнів і студентів. Успішність їх подолання залежить від уміння слухача користуватися механізмами ймовірного прогнозування, переносити аудитивні вміння та навички рідної мови на іноземну.